

Крім цього варто розглянути рівень гарантованого боргу України. На II квартал 2019 р. він становив 239 737,7 млн. грн. Він також поділяється на внутрішній і зовнішній. Зовнішній становить більше 95,4 % від всього гарантованого боргу і становив 228 640,5 млн. грн.

Одні з найбільших виплат по заборгованості були у 2018 р. і плануються на 2019 р., і при цьому всю внутрішню і зовнішню заборгованість Україна по прогнозам Міністерства фінансів планує погасити у 2050 р.

Для покращення регулювання державного боргу необхідно визначити концептуальні засади вітчизняної боргової політики і розробити стратегії щодо отримання і використання запозичених коштів. Тобто щоб погасити заборгованість наші органи управління повинні забезпечити продовження реформування економіки, залучати інвесторів в Україну і при цьому знищити корупцію.

Література.

1. Державний борг України. *Фінансовий портал Minfin* : веб-сайт. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/> (дата звернення: 08.11.2019).

НЕОБХІДНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ БЮДЖЕТУВАННЯ В СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Никоненко А. В., студентка

Науковий керівник: Догадайло Я. В., к. е. н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Сучасний етап розвитку економіки України характеризується високою динамікою її складових. Це потребує пошуку та застосування механізмів управління підприємством, які дозволяють на етапі планування проводити оцінку майбутньої фінансово-господарської діяльності, виявляти джерела росту витрат та розкривати потенційні резерви підвищення прибутковості та якості виробленої продукції. Перехід підприємств до роботи у нових економічних умовах викликав збільшення вимог до якості системи планування. Невідповідність існуючих методів та процедур планування умовам ведення фінансово-господарської діяльності, безперервні та непередбачувані зміни в економічній, політичній та соціальній сферах призвели до того, що розроблені плани швидко втрачають

свою значущість тому, що значно розбігаються з дійсністю. Тому необхідно використовувати підходи до управління підприємством, які ґрунтуються на стратегічному та оперативному плануванні всіх видів діяльності, аналізі та контролі за виконанням планів, розробці індикаторів фінансового стану, що заздалегідь сигналізують про негативні тенденції та дозволяють виявляти причини дестабілізації для прийняття відповідних корегуючих впливів. Переліченим вимогам відповідає бюджетування підприємства.

Певні напрацювання, зв'язані з визначенням бюджету як елементу системи управління підприємством та аспектами впровадження бюджетування в діяльність підприємств висвітлено у працях вчених та економістів-практиків, а саме Білика М.Д., Волкової О.М., Гамаюнова В.В., Мельник О.Г., Ковтун С.Є, Добровольського Є.Ю., Хруцького В.Є., Савчука В.П., Немировського І.Б., Щиборща К.В. та ін. Але незважаючи на це, в Україні, при впровадженні системи бюджетування часто з'являється безліч проблем, пов'язаних із тим, що бюджетування не працює або працює не так як треба. Це відбувається через недотримання принципів постановки бюджетування, не зв'язаності бюджетування зі стратегією підприємства та ін. Тому, низку теоретичних, методичних і практичних проблем бюджетування ще не розроблено.

Бюджетування – важливий елемент управління виробничо-фінансовою діяльністю та комерційного успіху підприємства. Складання бюджетів та їх виконання дає змогу менеджерам краще розуміти і реалізовувати поставлені перед ними завдання, оцінити можливості їх вирішення у встановлені терміни, своєчасно внести необхідні корективи і тим самим досягти поставлених цілей. Роль системи бюджетування полягає в тому, щоб надати всю фінансову інформацію, показати рух грошових коштів, фінансових ресурсів, рахунків та активів підприємства в максимально зручній формі для будь кого, надати показники господарської діяльності в тій формі, яка була б найприйнятнішою для відповідних управлінських рішень. По змісту, воно виступає технологією планування, обліку, контролю фінансових, інформаційних і матеріальних потоків, отриманих результатів діяльності. Дана технологія охоплює всі функціональні сфери діяльності підприємства: маркетинг, адміністрування, виробництво, закупівлі, контроль якості, керування персоналом тощо.

Формування понятійного апарату бюджетування здійснюється на підставі принципу коректності бюджетування. Цей принцип полягає

у використанні під час бюджетування єдиного понятійного апарату та коректної термінології. Понятійний апарат бюджетування складають бюджет, бюджетування, система бюджетування та її складові (технологія, організація та автоматизація). Розкриття даних понять слід почати з визначення «бюджетування».

Однозначного тлумачення терміну «бюджетування» немає. Бюджетування – це процес розрахунку й узагальнення фінансових показників, що передбачає деталізацію фінансових планів підприємства в грошовому і натуральному вираженні на конкретний період часу [1]. Бюджетування – це технологія фінансового планування, обліку і контролю доходів і витрат, отриманих від бізнесу на усіх рівнях управління, яка дозволяє аналізувати планові і отримані фінансові показники [2]. Бюджетування – це система планування, обліку та контролю результатів діяльності підприємства [3]. Бюджетування – планування діяльності підприємства шляхом розробки системи взаємопов'язаних бюджетів, орієнтованих на ринкові потреби і покликаних забезпечити стійкий фінансовий стан і поступальний розвиток підприємства відповідно до його головної місії та статутних завдань [4]. На основі аналізу визначень «бюджетування» більше ніж в п'ятнадцяти літературних джерелах та на підставі його основних принципів можна сформулювати перелік основних вимог до цього поняття, а саме:

1. Визначення має вказувати на технологічну сторону бюджетування.
2. Має акцентувати увагу на взаємозв'язку зі стратегією підприємства.
3. Не повинне розглядатися з точки зору бухгалтерського обліку.
4. Визначення не повинне робити великий акцент на кількісне вираження цілей підприємства.
5. Визначення має бути повним та пов'язаним з системою управління.

На основі загальних вимог до визначення поняття «бюджетування» виділено позитивні та негативні риси існуючих підходів (таблиця 1).

Аналіз визначень «бюджетування», які дають різні автори дає змогу визначити, що ключовими словами у визначенні цього поняття є «система», «процес», «технологія», та дає можливість класифікувати визначення за чотирма напрямками (таблиця 2), а саме: бюджетування як система; бюджетування як процес; бюджетування як технологія; інші визначення бюджетування.

Таблиця 1 - Позитивні та негативні риси визначення сутності поняття «бюджетування»

Позитивні риси	Негативні риси
1. Вказує на технологічну сторону бюджетування	1. Розглядається з точки зору бухгалтерського обліку
2. Акцентує увагу на взаємозв'язку зі стратегією підприємства	2. Великий акцент на кількісне вираження цілей підприємства
3. Пов'язане з системою управління діяльністю підприємства	3. Визначення бюджетування є неповним
	4. Не вказує на взаємозв'язок бюджетування зі стратегією підприємства
	5. Не пов'язане з системою управління

Таблиця 2 – Класифікація підходів до визначення сутності поняття «бюджетування»

Автори	Сутність поняття «бюджетування»	Переваги / недоліки	
Бюджетування як система:			
Неміровський І., Старожуков І.А.	Бюджетування – це система бюджетів підрозділів, які інтегровані у головний бюджет підприємства, коли кожним підрозділом складається власний бюджет на основі внутрішніх норм і нормативів діючого законодавства.	1	1, 3, 4, 5
	...		
Бюджетування як процес:			
Голов С.Ф., Савчук В.П.	Бюджетування – це процес планування майбутньої діяльності підприємства, результати якого оформлюються системою бюджетів.	1	3, 4, 5
Щиборщ К.В.	Бюджетування – це процес складання і реалізації бюджету в практичній діяльності.	1	3, 4, 5
	...		
Бюджетування як технологія:			
Хруцький В.Є., Сизова Т.В., Гамаюнов В.В.	Бюджетування – це технологія фінансового планування, обліку і контролю доходів і витрат, отриманих від бізнесу на усіх рівнях управління, яка дозволяє аналізувати планові і отримані фінансові показники.	1, 3	1, 3, 4
	...		
Інші визначення бюджетування:			
Панков В.А.	Бюджетування – це інструмент реалізації оперативного і тактичного планування шляхом розробки комплексів цільових показників в кількісному вираженні.	1	1-7
	...		

Таким чином на підставі аналізу різних підходів до визначення поняття «бюджетування» та з урахуванням сформульованих його основних принципів, під бюджетуванням пропонується розуміти управлінську технологію, яка дає змогу зв'язати діяльність підприємства зі стратегічними цілями, аналізувати і прогнозувати виконання планів підприємства. Дане визначення включає в себе всі

визначені переваги бюджетування та ліквідує недоліки поняття, вказує на технологічну сторону бюджетування, яка виражає перетворення інформації в процесі бюджетування для досягнення конкретних цілей, пов'язує бюджетування зі стратегією підприємства, а не тільки з тактичною та оперативною діяльністю, а також з системою управління діяльністю підприємства, її аналізом та прогнозами здійснення у майбутньому.

Література.

1. Теплова Т.В. Финансовый менеджмент: управление капиталом и инвестициями Москва: ГУ ВШЭ, 2005. 504 с.
2. Хруцкий В.Е., Гамаюнов В.В., Сизова Т.В. Внутрифирменное бюджетирование: Настольная книга по постановке финансового планирования Москва: Финансы и статистика, 2005. 400 с.
3. Бурцев В.В. Управленческий аудит системы бюджетирования. *Аудиторские ведомости*. 2003. № 12. С. 3–9.
4. Харко А.Ю. Бюджетування у процесі управління фінансовою діяльністю підприємства. *Фінанси України*. 2001. № 9. С. 87–91.

КЛАСИФІКАЦІЯ ГРОШОВИХ КОШТІВ І ВИКОРИСТАННЯ ЇЇ ДЛЯ ПОТРЕБ ОБЛІКУ

Пантейкова О. С., студентка

*Науковий керівник: Будько О. В., д. е. н., професорка
Дніпровський державний технічний університет, м. Кам'янське*

Важливість наявності на балансі будь-якої організації (установи, підприємства) таких активів як грошові кошти (ГК) та їх еквіваленти (ЕГК), не ставиться під сумнів жодним з сучасних економістів. Однак роботи, що присвячені чіткому розмежуванню і класифікації ГК та ЕГК практично відсутні, не зважаючи на те, що для потреб обліку, аналізу та аудиту руху ГК у організації винятково важливою є проблема їх класифікації. Вважаємо, що найбільш повною є класифікація професора І. О. Бланка [1, с. 114–129]; у професора В. В. Сопка було 2 ознаки класифікації ГК – за призначенням і за місцем зберігання [2, с. 221], в подальшому він доповнив свою класифікацію ще двома ознаками – за видами валют і за джерелами надходження [3, с. 215]; подібні ознаки класифікації є і у професорки О. П. Кундря-Висоцької: за призначенням і за місцем зберігання [4, с. 81] (таблиця 1).